

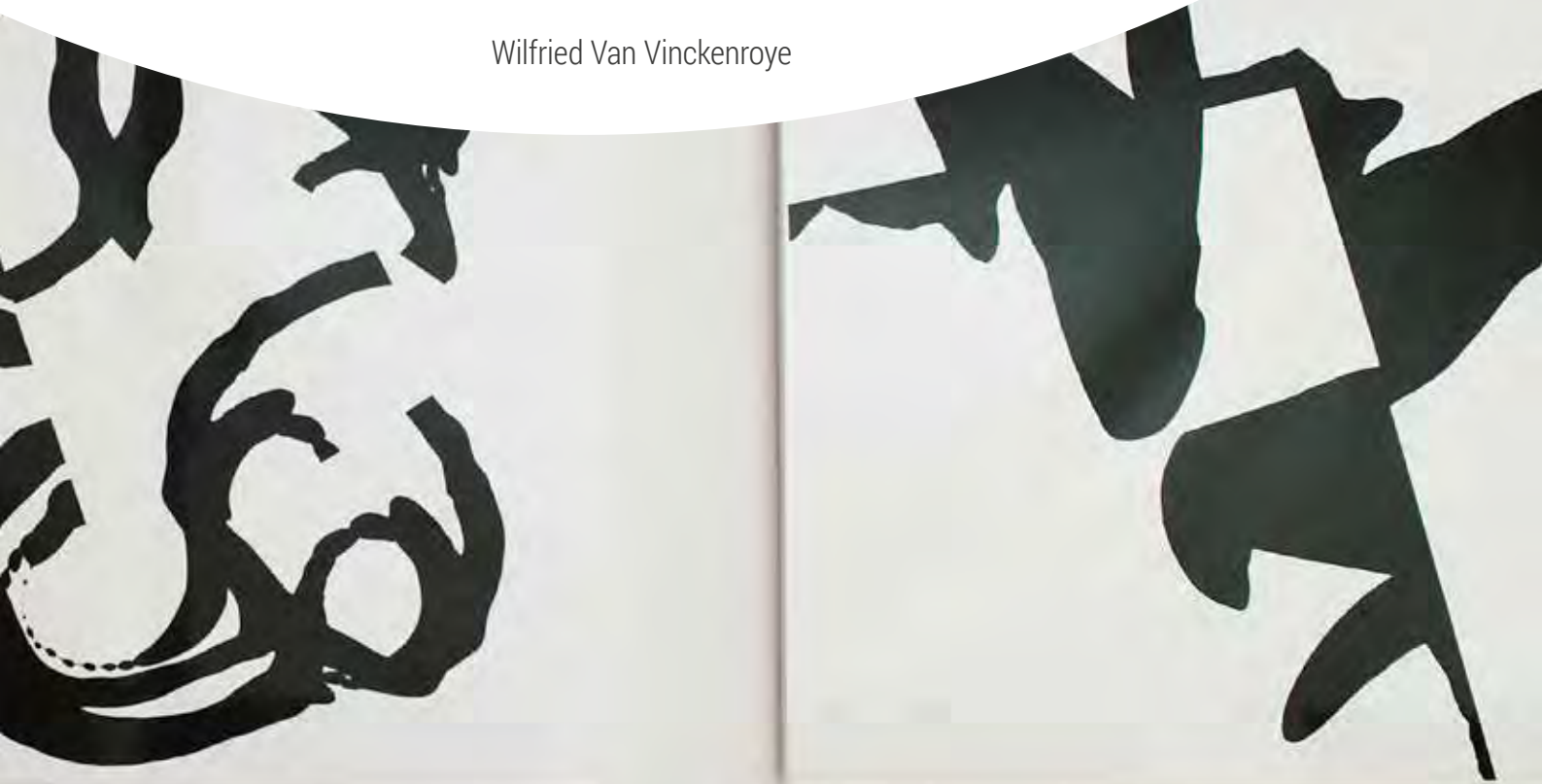

Vlaams
Parlement

20 keer kunst kijken

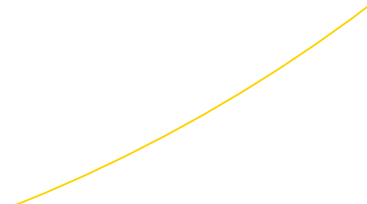
in het Vlaams Parlement

Wilfried Van Vinckenroye

20 keer kunst kijken

in het Vlaams Parlement

Voorwoord

Het Vlaams Parlement heeft de ambitie het hart van de Vlaamse democratie te zijn. Met ruim een miljoen bezoekers op twintig jaar tijd is het een permanente aantrekkingspool geworden voor mensen die geïnteresseerd zijn in het Vlaamse politieke bedrijf.

Meteen is dit huis ook een van de meest bezochte musea voor hedendaagse Vlaamse kunst. Want wie hier op bezoek komt, kan niet om de kunst heen: met meer dan 300 werken, van piepklein tot monumentaal, is kunst hier alomtegenwoordig in al haar vormen.

In dit boekje presenteren we u een selectie van 20 werken van Vlaamse kunstenaars. Kiezen is altijd een beetje verliezen. Deze keuze wil dan ook op geen enkele manier afbreuk doen aan de verdiensten van de kunstwerken die niet opgenomen zijn. De selectie geeft wel een goed beeld van wat hier in de loop der jaren samenkwam.

Voor elk kunstwerk bieden we u wat overwegingen en informatie om beter te vatten wat de kunstenaar wilde uitdrukken. Want geen enkel werk staat hier zomaar.

Een aantal werken werden in opdracht uitgevoerd en lieten zich inspireren door het gebouw en zijn geschiedenis. Andere spelen meer in op de activiteiten die in dit parlement in meer of mindere mate plaatsvinden: vergaderen, nadenken, visie ontwikkelen, creatief zijn, oplossingen zoeken. Het zijn allemaal thema's die in de kunstwerken opduiken naast de grote vragen rond 'schijn en werkelijkheid', rond 'mensbeeld en filosofie', rond 'democratie en samenleving', rond 'vandaag en morgen'.

Beste bezoeker, u zult verrast zijn, zoals ik als voorzitter zelf verrast was door de rijkdom en de variatie waarmee onze Vlaamse kunstenaars verbeelden wat ons op dit kleine plekje in de wereld bezighoudt. Dit boekje is ook een eresaluut aan hen.

Het Vlaams Parlement is een open huis, waar bezoekers steeds welkom zijn en gastvrij onthaald worden. Bezoekers kunnen binnenkijken, vergaderingen bijwonen, rondleidingen volgen en zo meer te weten komen over de werking van het Vlaams Parlement als hart van de democratie in Vlaanderen. Met dit boekje in de hand krijgt u nog net dat ietsje meer: beleef dit huis en zijn rol in de wereld door de ogen van de kunstenaars.

Als voorzitter van het Vlaams Parlement wens ik u veel lees- en kijkgenot.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Jan Peumans', written in a cursive style.

Jan Peumans
Voorzitter van het Vlaams Parlement

Inhoud

1	Een gebouw stapt om zichzelf en ontmoet zijn buurt	<i>Jozef Legrand</i>	8
2	Interactieve lichtsculptuur	<i>Monique Thomaes</i>	10
3	Conduct, Conduit	<i>Fred Eerdekens</i>	12
4	Global Satellite Project	<i>Joaquim Pereira Eires</i>	14
5	Vliegend eiland	<i>Panamarenko</i>	16
6	Liftintegratie	<i>Guillaume Bijl</i>	18
7	Die Welt im Griff	<i>Denmark</i>	20
8	Zonder titel	<i>Jan Fabre</i>	22
9	Spreken	<i>Berlinde De Bruyckere</i>	24
10	Bezinning over de illusie van de macht	<i>Roger Raveel</i>	26
11	Vlaanderen in de wereld	<i>Hugo Duchateau</i>	28

12	De Planeet	<i>Paul Van Hoeydonck</i>	30
13	Stargazers	<i>Paul Van Hoeydonck</i>	32
14	The Fallen Astronaut	<i>Paul Van Hoeydonck</i>	34
15	Man met vele eigenschappen - of de dichter in Nieuw Westerbork	<i>Pjeroo Roobjee</i>	36
16	Joshua Tree – love yourself, so you can love somebody else	<i>Liliane Vertessen</i>	38
17	Nooit hetzelfde, altijd anders,	<i>Liliane Vertessen</i>	40
18	Brandt	<i>Sofie Muller</i>	42
19	Er zijn zaken en er zijn bijzaken	<i>Fred Eerdekens</i>	44
20	Zonder titel	<i>Paul Sochacki</i>	46

Inleiding

Het Vlaams Parlement is ooit begonnen als een cultuurparlement, na de staatshervorming van 1970. Sindsdien werden de Vlaamse bevoegdheden stelselmatig uitgebreid, maar cultuur bleef altijd een centrale plek behouden. Dat komt bijzonder goed tot uiting in de inrichting van het Vlaams Parlement waar bijvoorbeeld alle namen van commissie-zalen verwijzen naar onze rijke kunsttraditie: Rubens, Bruegel, Van Dyck en de Vlaamse Primitieven, maar ook Ensor en Permeke. De aanwezigheid van kunst in het parlement beperkt zich uiteraard niet tot de namen van zalen. De beeldende kunst zelf is hier overvloedig aanwezig, met name de hedendaagse Vlaamse kunst.

Eind jaren zeventig zag de eerste *Commissie voor de Aankoop van Kunstwerken* het levenslicht, vanaf toen werden regelmatig werken aangekocht van vooraanstaande Vlaamse kunstenaars, zoals Felix De Boeck, Vic Gentils, Joris Minne en Raoul De Keyser.

In 1986 keurde de Vlaamse Raad een decreet goed dat overheidsinstellingen verplicht om bij de inrichting van hun gebouwen een percent van de bouwkosten aan kunstprojecten te besteden. Het Vlaams Parlement kon meteen het goede voorbeeld geven toen het in de jaren negentig verhuisde naar een eigen gebouw. En het stelde zich een ambitieus doel: *de investeringen in kunst kaderen in een duidelijke visie op kunstintegratie*. Kunst en architectuur zouden op deze plek een harmonieus uithangbord worden van wat Vlaanderen te bieden heeft.

Om die nieuwe visie te realiseren werd een *Commissie voor Integratie van Kunstwerken* opgericht. Voortaan hield men niet enkel rekening met de artistieke merites van een werk, maar ook met de manier waarop het zou functioneren in het nieuwe gebouw. Kunstenaars konden, in overleg met de architecten, hun werk afstemmen op de ruimte waar het terecht kwam. Het resultaat is bijzonder fraai: werk van kunstenaars als Berlinda De Bruyckere, Hugo Duchateau, Jan Fabre of Roger Raveel

komt hier perfect tot zijn recht. Soms onderstrepen de kunstwerken de functionaliteit van de ruimte, soms formuleren ze een relativerende of ironische noot bij het parlementaire werk. Allen voeren ze een mooie dialoog met de omgeving waarin ze tentoongesteld zijn.

In 2002 naderde de verbouwing van het voormalige Postchequegebouw tot 'Huis van de Vlaamse Volksvertegenwoordigers' zijn voltooiing. De commissie schreef toen een speciale wedstrijd uit voor de integratie van (nieuwe) kunstwerken in en rond dit beschermd monument. Projecten van onder meer Guillaume Bijl, Jozef Legrand, Monique Thomaes en Fred Eerdekens kregen groen licht. De vele praktische beperkingen brachten hen tot inventieve oplossingen. In de jaren nadien volgden tentoonstellingen in de lokettenzaal, daarvan werd soms een werk aangekocht, zoals bij Panamarenko. Op die wijze groeide de collectie Vlaamse hedendaagse kunst van het Vlaams Parlement beetje bij beetje uit tot de unieke verzameling die ze vandaag geworden is.

Met dit boekje kunt u 20 keer intensief kunst kijken. Maar laat u ook beroeren door wat u onderweg toevallig tegenkomt. Soms zult u goed moeten kijken, wanneer het kunstwerk als het ware opgenomen is in zijn omgeving. Soms zal het kunstwerk u van ver toeschreeuwen, soms zal het stil op u zitten wachten, verborgen in een klein hoekje. Maar altijd is het een uiting van wat hedendaagse Vlaamse kunstenaars ons en onze democratie te vertellen hebben. Ieder in zijn eigen taal en beeld.

Een gebouw stapt om zichzelf en ontmoet zijn buurt

2002

Monumentale installatie met omgevingsaanleg

Dit kunstwerk strekt zich uit rond het hele Huis van de Vlaamse Volksvertegenwoordigers. Toch is de kans groot dat u het nooit eerder heeft opgemerkt, dat u er voorbij wandelde of achteloos even op ging zitten. De kern van de installatie is het licht oranje gangpad dat in het trottoir is opgenomen. Dit pad leidt over loopbruggetjes of langs aangelegde plantsoenen, onderweg toont een vlaggenmast een pictogram van een huisje en een houten terras met bankjes. Al die elementen verbinden het parlementaire huis met het in Vlaanderen zo typische 'huisje met tuintje'. Op die

wijze probeert de kunstenaar de drempel tussen de wereld binnen en buiten het parlement te overbruggen. En dat wordt soms zeer concreet: bij mooi weer gaan toevallige voorbijgangers effectief op de bankjes zitten, zo komen ze terecht in de kunstige omkadering van het Huis van de Vlaamse Volksvertegenwoordigers.

Dit is een 'werk in opdracht'. De vraag was om het gebouw in de buurt te integreren 'via kunst'. En dat deed Legrand, hij heeft het statige kantoorgebouw als het ware omsingeld met zijn kunstwerk. De titel verwoordt het poëtisch en lichtvoetig: 'een gebouw stapt om zichzelf en ontmoet zijn buurt'. Maar er is bewust nog een extra betekenis aan toegevoegd: het artistieke gangpad verwijst naar de kooromgang in de middeleeuwse kathedralen. Die bood de kerkgangers de gelegenheid om

helemaal rond het altaar, het heilige der heilige, te stappen en onderweg de diverse kapelletjes te bezoeken. Op die wijze wordt het Huis van de Vlaamse Volksvertegenwoordigers zelf tot kunstwerk verheven, dit is de kathedraal van de democratie. En ieder kiest er zijn kapelletje.

Jozef Legrand

° Niel, 1957

Woont en werkt in Berlijn en Brussel

Het werk van Jozef Legrand is doorgaans monumentaal. Zijn installaties variëren van vrij grote indoor- tot immense outdoorprojecten. Installaties van hem staan in België (zijn vaderland) en in Duitsland (zijn thuisland), in mindere mate ook in Nederland, Polen en Zweden. Er staan tal van projecten op stapel, het orderboekje van de kunstenaar is goed gevuld.

Interactieve lichtsculptuur

2002

Neonverlichting in de dubbele gevel

Deze installatie moet je bekijken vanop de straat, waar ze een indicatie geeft van de activiteiten binnenin. Bovendien wordt het kunstwerk zichtbaarder naarmate het buiten donker wordt.

De lichtsculptuur is aangebracht aan de noordgevel van het Huis van de Vlaamse Volksvertegenwoordigers en bestaat uit meerdere rijen neonlampen die doorlopen tot in de glasdalpartijen van de zijgevels. Twee liften in het gebouw bepalen of de lampen branden of niet: enkel op de verdieping waar een lift zich bevindt, schijnt het licht. Daardoor bestaat het kunstwerk in feite uit

een linker- en een rechterhelft, twee blauwe lichtstrepen die op en neer bewegen, samen met de liften. Dankzij de link tussen lichtstrepen en liften krijgt de toeschouwer extra informatie over wat er binnenin gebeurt. De frequentie waarmee strepen stijgen of dalen geven een idee van de bedrijvigheid in de parlementaire wereld.

De installaties van Monique Thomaes zijn vaak studies van de interactie tussen het licht en de omgeving, met een belangrijke rol voor het toeval. Vaak laat de kunstenaar de dynamiek van een kunstwerk afhangen van mensen die niet beseffen dat hun acties het kunstwerk beïnvloeden.

Monique Thomaes

° Beveren, 1942

Woont en werkt in Berlijn en Antwerpen

Van opleiding is Thomaes zowel beeldhouwster als ruimtelijk kunstenaar. Haar vroegste werk is sculpturaal, maar vanaf 1988 legt ze zich voornamelijk toe op installaties. Parallel daarmee groeide ook haar interesse voor fotografie en videokunst, kunstvormen die ze vaak in haar werken integreert. Haar huidige videografie omvat een twintigtal kunstfilmprojecten, waarvan de meeste te bekijken zijn op haar website www.mthomaes.com.

Bij Monique Thomaes zijn de predicaten 'Vlaams' en 'internationaal' verenigd in een en dezelfde persoon. Geboren in het Waasland groeide ze op in Nederland. Ze studeerde in Den Haag en Rotterdam, maar vanaf 1988 vestigde ze zich in Berlijn. Sinds enige jaren verdeelt ze haar woontijd tussen de Duitse hoofdstad en Antwerpen.

Huis van de Vlaamse
Volksvertegenwoordigers
Noordgevel IJzerenkruisstraat

Conduct, Conduit

2002

PVC, spiegelglas, diverse lengten en doorsneden

Dit kunstwerk heeft alles te maken met de vroegere functie van dit gebouw: hier waren de loketten en de kantoren van de Postcheques gevestigd. Toen het Vlaams Parlement er in 2002 zijn intrek nam definieerde men deze plek als een van de zones voor de 'integratie van kunstwerken'.

Het kunstwerk is opgebouwd uit onderdelen van het buizenpoststelsel dat vroeger de lokettenzaal met de kantoren verbond. De foto's in het atrium illustreren de werking van dat buizenpoststelsel, de restanten zijn nog aanwezig in de loketten. Een deel van het buizenpoststelsel kreeg met de installatie van Eerdeken een

nieuwe, artistieke, bestemming. Op de luchtdrukcentrale die ooit het systeem aanstuurde werden een aantal buizen gemonteerd en doorvlochten met diverse periscopen.

Met zijn werk wil de kunstenaar het kronkelige traject verbeelden dat informatie aflegt voor ze bij de juiste ontvanger terechtkomt. De koperen buizen van de postcentrale zijn nog netjes genummerd en gerangschikt, maar de witte periscopen lopen er in alle richtingen doorheen. Vroeger kon een bediende die een documentenkoker in de machine stak, dankzij de nummering precies voorspellen in welk loket die zou terechtkomen. Wie vandaag in een van de tien periscopen kijkt kan niets voorspellen. Intuïtief verwacht de kijker dat hij recht door de machine heen zal kijken, maar zijn blik wordt door de ver-

schillende spiegels in een onverwachte richting afgeleid, zodat hij of zij het raden heeft naar de herkomst van het beeld dat hem bereikt. Het lot van veel informatie en communicatie.

De titel *Conduct, Conduit* klinkt mysterieus maar is toch vooral een spel met woorden. Het Franse conduit (buis) staat naast het Engelse conduct (gedrag), een duidelijke verwijzing naar het grillige gedrag van licht in buizen en een mooie metafoor voor de onmogelijkheid om de werkelijkheid rechtlijnig te interpreteren. Het is een fenomeen dat iedereen kan ervaren bij vergaderingen en debatten, ook parlementaire.

Fred Eerdekens

° Hasselt, 1951

Woont en werkt in Hasselt

Fred Eerdekens speelt graag met licht en met de kronkelwegen der

informatie. Altijd opnieuw ontfermen zijn werken zich over de vraag hoe taal zich tot de wereld verhoudt, maar net zo goed over de vraag hoe wij in die wereld staan. Indien er een volmaakt huwelijk was tussen taal en wereld, zouden ze elkaar perfect spiegelen. Dat is echter niet zo. Altijd is er sprake van interpretatie, afhankelijk van de standpunten die worden ingenomen, letterlijk en figuurlijk. Licht, schaduw, materie en taal vormen bij hem een eenheid die de werkelijkheid benadert. Een mooi voorbeeld hiervan bevindt zich in de Jan Van Eyckzaal (nummer 19).

Global Satellite Project

2002

50°50'53.7485"N - 4°22'03.5643"E

Brussel

Dit kunstwerk zet de wereld op zijn kop, in alle betekenissen van het woord. De opdracht was het gebouw van het Vlaams Parlement in de omgeving te integreren, maar de kunstenaar draaide dit om en integreerde de omgeving in het gebouw. Hij doet dat door een satellietfoto van de buurt aan te brengen op een glasraam (schaal 1/500). Pal in het midden van die foto ligt het Vlaams Parlement.

Niet enkel het idee van integratie werd omgekeerd, de luchtfoto ondergaat hetzelfde lot. Het glasraam bevindt zich zes hoog in het plafond van het centrale atrium, waardoor de mensen die zich gelijkvloers bevinden ver naar

boven moeten kijken, om datgene te zien wat een satelliet ver beneden zich heeft gefotografeerd. Intuïtief verwacht een bezoeker door een glasraam naar de hemel te kunnen kijken, maar wat je hier ziet is de aarde zoals die er vanuit de hemel uitziet.

De vlotheid waarmee de kunstenaar speelt met al die paradoxen combineert hij met het uitgesproken decoratieve en sacrale karakter van een glasraam, de strakke verdeling in vakken versterkt die associatie. Ooit was een glasraam in een kathedraal de symbolische voorstelling van God (het licht) die zijn Bijbelse boodschap (de afgebeelde taferele) via de Kerk (het gebouw) verkondigt aan de gelovigen. Het plafond van de kathedraal stond symbool voor de hemel, vandaar de vele hemelse taferele die er werden uitgebeeld.

Bij Pereira wordt de satelliet een soort hedendaagse god die met zijn alziend oog de wereld gadeslaat en de mensen een bepaald wereldbeeld schenkt, of opdringt.

Joaquim Pereira Eires

° *Figueira da Foz (Portugal)*, 1968

Woont en werkt in Antwerpen

Joaquim Pereira Eires manifesteert zich in veel van zijn installaties als een unieke conceptuele denker, hij nam deel aan heel wat tentoonstellingen.

In 2001 schreef het Vlaams Parlement een internationale wedstrijd uit met als opdracht 'het parlamentsgebouw via kunst in zijn omgeving te integreren'. Joaquim Pereira Eires draaide de opdracht om en won de wedstrijd.

Vliegend eiland

2004 – 185 X 185 X 35 cm

Hout, zonnecellen, rubber, plexiglas, aluminium, schuimrubber, elektriciteitsdraad

Het Vliegend eiland is geen maquette maar een origineel werk, vervaardigd door Panamarenko zelf. Later gaf Panamarenko zijn atelier de opdracht om op basis van dit werk een versie op ware grootte te fabriceren. Het werd een indrukwekkend gevaarte met een spanwijdte van 17 meter. De fantasie werd groter, de realiteit ook. Zoals steeds bij Panamarenko ontmoeten realiteit en verbeelding elkaar in de kunst. Dit 'Vliegend eiland' is geen eiland en ook geen vliegtuig, het is een soort hovercraft die voortbeweegt op luchtkussens van twee meter hoog. Dat geeft bij het 'rijden' een vederlicht gevoel en maakt ook de besturing zeer eenvoudig: veranderen van

richting doe je door je lichaamsgewicht te verplaatsen. En passagiers zijn welkom, dit is een 'allterrainvehicle' met drie zitplaatsen! Bovendien is het voertuig milieuvriendelijk, de aandrijving gebeurt door zonne-energie. Waarlijk een ontmoeting van realiteit en verbeelding.

Panamarenko's drijfveer is de verbeelding. Toch zijn zijn toestellen, althans die op ware grootte, technisch wel plausibel. Bedenk dat ook de eerste auto's, treinen of vliegtuigen allesbehalve perfecte ontwerpen waren en dat heel wat uitvinders door hun tijdgenoten meewarig werden bekeken. Economische wetmatigheden en politieke keuzes bepaalden nadien in welke richting de industrie geduwd werd. Panamarenko blijft tonen dat ook andere keuzes mogelijk zijn, voor hem is verbeelding de voorname drijfveer. Een mooie

metafoor voor de werkzaamheden in dit huis.

Panamarenko (Henri van Herreweghe)

° Antwerpen, 1940

Woont en werkt in Brakel

De naam Panamarenko is een afkorting van 'Pan American Airlines Company'. Het geeft aan dat de kunstenaar zichzelf in eerste instantie zag als vliegtuigbouwer, al ging hij in de loop der jaren ook auto's, boten en onderzeeërs bouwen, zelfs ruimtetuigen.

Met zijn kunst wil Panamarenko een poëtica van de mechanische voortbeweging ontwikkelen. De dwang van de praktische uitvoerbaarheid legt hij daarbij bewust naast zich neer, hij laat zijn fantasie de vrije loop. Dikwijls realiseert hij zo toestellen die je alleen verwacht in stripverhalen of sciencefiction.

Liftintegratie

2006

20 Polyester poppen, kledij, diverse attributen

Telkens weer schrikken bezoekers als ze in de oude liften van de hal plots 'mensen' opmerken. Guillaume Bijl geniet ervan om toevallige voorbijgangers te misleiden. In twintig van de veertig liftkooien heeft hij hyperrealistische poppen geplaatst die, dankzij hun kledij en hun natuurlijke houding, makkelijk (toch even) te verwarren zijn met echte mensen. De personages circuleren in een permanente 'loop' langs alle verdiepingen van het gebouw. Deze paternosterliften hebben talloze generaties postchequespersoneel vlot op en neer vervoerd tussen tien verdiepingen, boven- en ondergronds. De liften beantwoorden niet meer aan de huidige veiligheidsnormen en

mogen niet meer gebruikt worden. Maar de Brusselse overheid klasseerde ze wel als waardevol industrieel patrimonium. Toen het Vlaams Parlement zijn intrek nam in dit gebouw, koos het ervoor van deze liften een kunstproject te maken en liet het de oude liftmechaniek restaureren.

De figuren in de lift vormen een doorsnee van wie op een gewone dag in het Huis van de Vlaamse Volksvertegenwoordigers zou kunnen langskomen: fictieve politici, ambtenaren, medewerkers, een werkmans, zelfs een kind met een voetbal. In het universum van Guillaume Bijl komt dat kind zijn ouders misschien wel van het werk afhalen. Mogelijks een allusie op de moeilijke balans tussen werk en privé in deze omgeving.

Guillaume Bijl

° Antwerpen, 1946

Woont en werkt in Antwerpen

In zijn werk toont Guillaume Bijl de decors van zijn tijd met een ironische knipoog. Zijn installaties zijn perfect geloofwaardig, maar hij presenteert ze telkens op een locatie waar je ze niet verwacht. Zo richtte hij een kunstgalerij in als viswinkel, een andere als autorij-school. Bijl noemt dit zijn 'transformatie-installaties'. Wanneer Bijl de werken niet in een galerij presenteert maar in een reële omgeving, komen kunst en werkelijkheid nog dicht bij elkaar. Door in een realistische ruimte een fictieve ingreep uit te voeren ontstaat een vervreemdings-effect. Het liftintegratieproject in het Vlaams Parlement is daarvan een perfect voorbeeld.

Ander favoriet thema van Bijl zijn de 'pseudo-attracties'. Daarin creëert hij een zo authentiek mogelijke culturele of toeristische trekpleister. Het is een luchtige manier om stil te staan bij de wijze waarop we tegenwoordig alles en nog wat tot attractie verheffen. Bijl maakte zo reeds een stemhokjesmuseum en een oermensenmuseum.

Die Welt im Griff

1986

*Kranten, hout, 200 X 270 cm en
200 X 536 cm*

Aan de muur hangen 294 verschillende kranten die allen op dezelfde datum verschenen: 18 maart 1986. De kranten komen uit een zeventigtal landen, verspreid over de hele wereld. Dank zij de vele talen presenteren ze een boeiende mozaïek van de wereld in al zijn culturele verscheidenheid.

Dit is het juiste werk op de juiste plaats, in deze ruimte worden vooral persconferenties gegeven.

Denmarks installatie bevat ook een vorm van maatschappijkritiek. In dit tijdperk van massainformatie brengt alleen al de gedrukte variant zo'n gigantische hoeveelheid nieuws voort, dat de essentie steeds verder zoek raakt. Bergen kranten, tijdschriften en

boeken leiden tot een teveel aan informatie, wat volgens Denmark desinformatie veroorzaakt. Om de fundamenteën van de waarheid te bereiken is het daarom noodzakelijk overtollige informatie weer te vernietigen, door ze bijvoorbeeld onleesbaar te maken en om te vormen tot dode archieven. In 'Die Welt im Griff' valt de vernietiging nogal mee. De kranten worden zelfs gepresenteerd op traditionele leesstukken. En toch. Doordat al die stukken achter een glazen plaat hangen, is dit alles behalve een bruikbaar naslagwerk. Je komt als lezer nooit verder dan een paar fragmentarische flarden tekst op de voorpagina's.

Denmark (Marc Robbroeckx)

° Antwerpen, 1950

Woont en werkt in Prouvy

Denmark heeft iets met kranten, ze duiken op in veel van zijn wer-

ken. In die werken verzet hij zich vaak tegen de industrieel geproduceerde informatiestroom en hij hanteert daarbij verschillende ambachtelijke technieken: hij verpulvert, versnijdt of verbrandt bedrukt papier, hij slaat het op in bewaarpotten of verzegelde zakken, hij perst het samen of vriest het in. Zelf bestempelt hij die activiteiten als 'een definitieve klassering van niet meer relevante kranten, verticaal geconserveerd'.

Zonder titel

1996

3 sculpturen van 140 cm x 50 cm x 50 cm

Kevers en ijzerdraad

Dit kunstwerk bestaat uit drie vrouwenlichamen, opgebouwd uit glanzende juweelkevers waarvan de kadavers gevriesdroogd zijn. De lichamen hangen vredig aan het plafond van de Zuilenzaal, decor van menig vertrouwelijk gesprek of televisie-interview.

Voor Fabre is de kever een symbool voor leven en dood. De juweelkever in het bijzonder staat symbool voor de onsterfelijke ziel: hij begint zijn leven als een slijmerige larve en transformeert dan tot een aantrekkelijk dier met een blinkend en opvallend kleurrijk pantser. Zoals in het traditioneel religieuze wereldbeeld het leven op aarde slechts een fase is voorafgaand aan de ware vervulling van

de mens in het hiernamaals. Ook de oude Egyptenaren beschouwden kevers als een symbool van het leven na de dood. Zij vereerden de scarabeeën, mestkevers die met veel toewijding een bol mest voor zich uit duwen. In die bolvorm zagen de Egyptenaren de zon verbeeld, de bron van het leven, met de scarabeeën als hoeders.

In de barok duiken kevers op in het genre van de *vanitas* schilderijen. De zeventiende-eeuwse schilders als Frans Hals, Rembrandt van Rijn en Johannes Vermeer wijzen op de vergankelijkheid van de aardse schoonheid en waarschuwen voor de ondeugd van de ijdelheid. Ze schilderen stillevens met elementen van verval en verrotting zoals doodshoofden en ongedierte. En kevers. Fabre werd geïnspireerd door zowel de Egyptische als de barokke traditie, we mogen er dus van uitgaan dat ook zijn kevers een

spirituele dimensie bevatten. De letterlijke betekenis van het woord inspireren is overigens 'een ziel inblazen'. Misschien is het dit wel wat de kunstenaar met zijn kunstwerk wil bereiken: dit Vlaams Parlement bezielen, de Vlaamse volksvertegenwoordigers inspireren.

Jan Fabre

° Antwerpen, 1958

Woont en werkt in Antwerpen

Jan Fabre is een artistieke duizendpoot. In zijn bijzonder veelzijdige oeuvre is de juweelkever (wetenschappelijke naam: *Sternocera Acquisignata*) een vaak terugkerende hoofdrolspeler. Zo heeft Fabre het plafond van een grote zaal in het Koninklijk Paleis helemaal met kevers bekleed. En op het Leuvense Ladeuzeplein staat een gigantisch grote juweelkever op een evenredig grote speld van een insectoloog.

Spreken

1998

foto-cibachrome, 230 cm x 430 cm

Dit kunstwerk werd door het Vlaams Parlement aangekocht ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van het vrouwenstembrecht in België (1948). Twee vrouwen worden beschermd door dekens, maar de dekens zijn een schamel onderkomen. De naakte benen beklemtonen de kwetsbaarheid van de figuren, ze staan symbool voor de vaak delicate positie van de vrouw in de maatschappij. De dekens bieden niet alleen weinig bescherming, ze werken ook mee aan een vorm van verdrukking. De vrouwen zitten erin gevangen, ze kunnen het prachtige landschap niet zien. Hun waarneming en hun adem zijn afgesneden, de zon kan hen niet raken. Mogelijks is

dit een verwijzing naar culturen waar de kledij niet dient om het vrouwenlichaam te beschermen, maar om de vermeende onreinheid ervan weg te moffelen.

De titel van het kunstwerk 'Spreken' is in dat opzicht niet alleen een verwijzing naar de stem waarop de vrouw in België recht heeft, het is ook een beschouwing over de soms gedwongen onmondigheid van vrouwen. Vroeger en nu.

Dit kunstwerk heeft een bijzonder parcours afgelegd. Berlinde De Bruyckere stelde aanvankelijk een sculptuur voor van twee naar elkaar gebogen vrouwenbeelden, met naakte benen en grotendeels verborgen onder een hoop dekens. Maar al snel kwam ze tot de conclusie dat deze zaal meer geschikt is voor een monumentale foto. De hoge plaatsing van het kunstwerk

klopt ook visueel met het gefotografeerde berglandschap.

Berlinde De Bruyckere

° Gent, 1964

Woont en werkt in Gent

Met Berlinde De Bruyckere beschikt Vlaanderen over een vrouw die tot de artistieke wereldtop behoort en die expliciet het thema 'de positie van de vrouw in de wereld' behandelt. De zogenaamde dekenvrouwen zijn daarbij een vaak voorkomend motief, al sinds 1993. In dat jaar werd De Bruyckere sterk aangegrepen door een tv-beeld van een Rwandese vluchteling bij wie het hele have en goed herleid was tot één schamel deken. De sculptuur 'Spreken' die model stond voor de foto, bevindt zich in het MUHKA in Antwerpen.

Bezinning over de illusie van de macht

1996

olie op doek en hout, spiegels, inox, 400 x 250 cm en 220 x 120 cm

Het kunstwerk 'Bezinning over de illusie van de macht' omvat een muurbreed geschilderd doek, een houten installatie, en twee centrale zuilen bekleed met spiegellend inox.

Op het schilderij ontmoeten we enkele vertrouwde personages van Raveel: de man met de pet, een man met een kubistisch gezicht en het silhouet van een vrouw. Het houten paneel bestaat uit een venster met daaronder een spiegel van hetzelfde formaat.

Raveel speelt met de symmetrisch opgebouwde ruimte en creëert een aantal verrassende visuele

illusies op de zuilen en in zijn houten constructie. Daar ziet de toeschouwer bijvoorbeeld zijn eigen benen onder het lichaam van zijn overbuur. Resultaat van dit spitsvondig spel is de uitbeelding van het abstracte begrip “illusie”, en tegelijk de integratie van de plek en de aanwezige personen (u dus) in het kunstwerk.

Het werk staat voor het bureau van de parlementsvoorzitter. Op deze symbolische plek stelt het de vraag naar de verhouding tussen macht, parlement, politiek en democratie. Het gaat Raveel niet om de uitdrukking van hoogdravende ideeën. Integendeel. Hij geeft de gewone, dagelijkse werkelijkheid een plaats in zijn kunst.

Roger Raveel

° Machelen-aan-de-Leie, 1921 – 2013

In zijn beeldend werk heeft Roger Raveel systematisch zijn directe leefwereld tot kunst verheven. Dit leverde beelden op van huis-katten, bakfietsen en wandtafeltjes, en vaak de gewone man met de pet. Hij ging ook een stap verder en integreerde concrete voorwerpen in zijn schilderijen. Zijn installatie met een ‘levende duif in een kooi’ is daar een mooi voorbeeld van. Vaak plaatst Raveel in zijn schilderijen ook spiegels, waarmee hij de werkelijkheid binnenhaalt in het kunstwerk.

Eens de werkelijkheid binnen is, put Raveel graag uit de traditie en

de vele verworvenheden van de kunst – om ze een nieuwe bestemming of betekenis te bezorgen. Mensen en voorwerpen in zijn werk zijn dikwijls eenvoudig figuratief, maar ze bevinden zich in een abstract spel van kleurrijke vlakken en lijnen dat aan Mondriaan herinnert. Zo krijgt de man met de pet, al dan niet met kubistisch gezicht, een bijna universeel karakter en ontmoet hij de klassieke personages van Van Eyck of Da Vinci.

Vlaanderen in de wereld

1995

Messing, doorsnede 480 cm

Boven de vergadertafel hangt een cirkelvormige sculptuur, bestaande uit een grote en een kleine hoorn met aan beide uiteinden twee grote monden. Met de titel 'Vlaanderen in de wereld' geeft de kunstenaar duidelijk aan welke betekenis hij aan dit kunstwerk geeft: de kleine hoorn stelt Vlaanderen voor, de grote hoorn de wereld die ons omringt. Door de muziekinstrumenten naar elkaar te richten creëert hij een pleidooi voor communicatie tussen onze regio en de rest van de wereld. Pas wanneer beiden in dialoog treden of samen muziek maken, gaan die werelden harmonieus samenleven. Die harmonie wordt treffend verbeeld door de cirkelvorm, met precies de omtrek van

de vergadertafel en met de lengte van de kleine hoorn die gelijk is aan de straal van de cirkel. Hugo Duchateau lijkt de relatieve grootte van Vlaanderen danig te overschatten, maar hij doet dat bewust. Ook de dieren zijn buiten proportie: de Vlaamse vogeltjes zijn net zo groot als de giraffen en de neushoorns. Wat minder opvalt is dat deze dieren een onderlinge relatie hebben. Vaak zijn het zulke kleine vogeltjes die de parasieten uit de dikke huid van giraffen en neushoorns wegpikken. De boodschap van Hugo Duchateau is dan ook duidelijk, Vlaanderen moet zichzelf niet te klein of te onbeduidend achten. We spelen een nuttige rol in de wereld, en net als in de natuur kunnen groot en klein vruchtbaar samenwerken. Een politieke boodschap om in alle richtingen uit te bazuinen. In deze fraaie ruimte vergadert het Bureau van het parlement,

het dagelijks bestuur met voorzitter, ondervoorzitters en secretarissen. Het kunstwerk herinnert de bestuurders rond de tafel permanent aan de mogelijks globale dimensie van hun werkzaamheden.

Hugo Duchateau

° Tienen, 1938

Woont en werkt in Sint-Truiden

Hugo Duchateau studeerde af als glaskunstenaar aan het Provinciaal Hoger Instituut voor Architectuur en Toegepaste Kunsten te Hasselt. Een tijdlang oefende hij het beroep van glazenier uit, nadien werd hij leraar en docent grafische kunsten. Eind jaren zestig vormde hij met collega's de Research Group, een kunstgroep die zocht naar vernieuwing, creativiteit en kritische zin.

In 1983 vertegenwoordigde hij de Vlaamse Gemeenschap op de Biënnale van Sao Paulo. Hij ont-

ving de Prijs Beeldende Kunst van de Vlaamse Deelregering en de Provinciale Prijs van Limburg voor Plastische Kunsten. Werken van de kunstenaar zijn te vinden in collecties van het SMAK in Gent, het MUHKA in Antwerpen en het PMMK in Oostende.

De Planeet

1993

Brons, diameter 60 cm

Een massieve bronzen bol van 350 kg hangt aan het plafond. Het gladde en glanzende oppervlak wordt doorbroken door resten van rails, letterlijke 'sporen' van menselijke bedrijvigheid. Dit kunstwerk lijkt te verwijzen naar de exploratie van de ruimte in een materiaal met een uitgesproken retrokarakter. De planeet in brons doet ons een beetje denken aan de mechanische afbeeldingen van ons zonnestelsel in astronomische klokken. Ze roept de negentiende-eeuwse sfeer op van science fiction pionier Jules Verne.

Voor Van Hoeydonck is de ruimtevaart het grote verhaal van de twintigste eeuw en hij vindt het ondenkbaar dat het niet aanwezig zou zijn in de kunst.

In deze zaal bevinden zich drie kunstwerken van Paul Van Hoeydonck. Samen met het werk van Hugo Duchateau in de Bureauzaal hiernaast, kunnen ze gezien worden als verschillende verbeeldingen van 'Vlaanderen in het universum'. Het is een toepasselijk thema in een zaal die dienst doet als ontvangstruimte voor prominente bezoekers uit binnen- en buitenland. Bij bijzondere gelegenheden gaat de middenwand open en worden beide zalen één. Vlaanderen, zijn zonen en zijn dochters, kijkt verder dan zijn grenzen.

Paul Van Hoeydonck

° Antwerpen, 1925

Woont en werkt in Wijnegem

Paul Van Hoeydonck is een kunstenaar die, wars van alle kunststromingen, altijd zijn eigen weg is blijven bewandelen. Meer dan

eens kwam hij daardoor in aanvaring met de gevestigde kunstscène.

Paul Van Hoeydonck begon als schilder, maar heeft zich geleidelijk aan de meest uiteenlopende assemblage- en beeldhouwtechnieken eigen gemaakt. Hij gebruikte materialen die men associeert met de moderniteit van de ruimtevaart: polyester, aluminium en plexiglas. Maar eind jaren zeventig werd hij gegrepen door de klassieke schoonheid van brons, een metaal dat de tand des tijds trotseert en zich daardoor uitstekend leent voor de uitbeelding van de oneindigheid van het heelal.

(zie ook nummers 13 en 14)

Stargazers

1995

brons, wit geverfd

120 cm x 50 cm x 40 cm, 25cm x 60 cm x 25 cm

Letterlijk vertaald zijn stargazers 'wezens die naar de sterren turen'. Met hun bizarre lichaamsbouw en mechanische onderdelen lijken het hier wel gemuteerde mensen. Ze hebben zich aangepast aan het leven op een verre planeet, een wereld waar zwaartekracht en atmosfeer grondig verschillen van die op aarde. Misschien turen deze figuren wel naar de plek waar ze vandaan komen.

De twee beelden zijn vervaardigd uit brons en deels met windels omzwachteld. Het geheel is in helder wit overschilderd, de fetisjkleur van Van Hoeydonck. Voor hem is wit zelfs dé kleur van de kosmos: niet het donkere zwart van de lege ruimte is bepalend,

wel het schitterende wit van de melkwegstelsels. En van de kosmische mens. Van Hoeydonck heeft vooral oog voor de gunstige effecten van onze exploratie van de ruimte. Ze verruimt onze horizon, het is de ultieme oplossing voor de overbevolking op aarde en wereldse conflicten zullen futiel lijken en verdwijnen. Maar er is een keerzijde: dit zou wel eens het einde kunnen inluiden van de mensheid zoals we die vandaag kennen. Door de extreme levensomstandigheden op andere planeten, door de integratie tussen organische en artificiële intelligentie zullen mensen veranderen.

Van Hoeydonck haalt het brons waarmee hij werkt van schroothopen. Het verzamelen en bewerken is zwaar en risicovol werk: lassen, chroom versnijden, schokbrekers hechten ... Toch kiest de kunstenaar ervoor om alle arbeid aan zijn

creaties zelf te verrichten. Daarmee neemt hij impliciet stelling in tegen de conceptuele kunst, waar kunstenaars zich wel eens durven beperken tot het pure denkwerk.

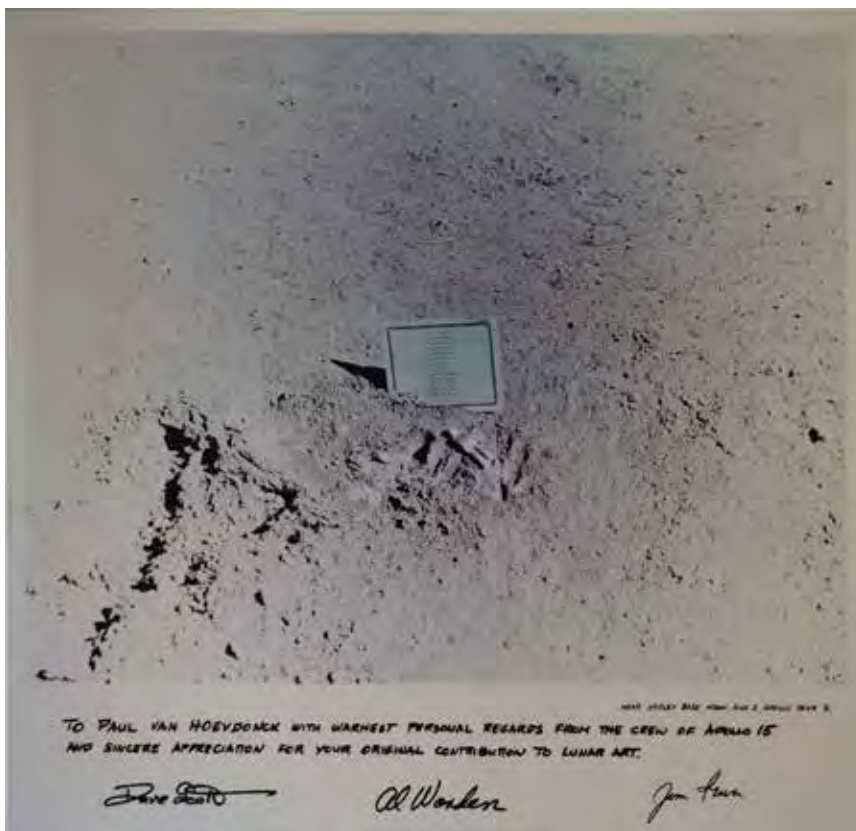
Paul Van Hoeydonck

° Antwerpen, 1925

Woont en werkt in Wijnegem

De voorbije halve eeuw heeft Paul Van Hoeydonck een bijzonder omvangrijk oeuvre gecreëerd rond één centraal thema: het avontuur van de mens in de ruimte. In zijn humanistische Space Art krijgt de mens uitdrukkelijk een centrale rol toebedeeld. Bij hem dus geen technologische hoogstandjes of ontmoetingen met aliens, Van Hoeydonck wil vooral nagaan welke consequenties de kolonisatie van de ruimte heeft op het leven van de kolonisten.

(zie ook nummers 12 en 14)

The Fallen Astronaut

1971

Aluminium, 9 x 2 x 2 cm

Dit beeldje heeft een bijzonder grote historische en iconische waarde. Er bestaan 13 exemplaren van en eentje daarvan is het enige kunstwerk dat ooit onze planeet verlaten heeft.

'The Fallen Astronaut' is de universele mens in al zijn eenvoud en essentie. De kunstenaar heeft hem bewust geen geslachtelijke of raciale kenmerken gegeven. Het eerste kunstwerk in de ruimte moest immers een hulde zijn aan alle bewoners van onze planeet. Het beeldje werd op 2 augustus 1971, tijdens de laatste ruimtewandeling van Apollo 15, door astronaut David Scott neergelegd in de Hadley-bedding op de Maan, zo'n 380.000 km van hier.

Die unieke kunsthappening was het rechtstreeks gevolg van een ontmoeting tussen Scott en Van Hoeydonck op een diner. Samen besloten ze een kunstwerk naar de maan te brengen. Voorwaarde was wel dat het beeld én uiterst licht én bijzonder duurzaam zou zijn. Vandaar het kleine formaat en het gebruik van aluminium. Bij het kunstwerk plaatste David Scott bij wijze van eerbetoon een bordje met de namen van alle astronauten die sinds het begin van de bemande ruimtevaart waren overleden. Vandaar ook de naam van het kunstwerk. Opmerkelijk in die dagen was dat de Amerikaan Scott ook zijn Russische collega's bij de hulde betrok. In tijden van Koude Oorlog was dat niet evident, zeker niet in de ruimtevaart – hét symbolische strijdtoneel van dit conflict. Scott gaf daarmee een inspirerend voorbeeld en oversteeg de aardse tegenstellingen.

Dit zijn de namen, in volgorde van overlijden: Theodore Freeman, Charles Bassett, Elliott See, Gus Grissom, Roger Chaffee, Edward White, Vladimir Komarov, Edward Givens, Clifton Williams, Yuri Gagarin, Pavel Belyayev, Georgi Dobrovolski, Viktor Patsayev en Vladislav Volkov.

Paul Van Hoeydonck

*° Antwerpen, 1925
Woont en werkt in Wijnegem*

Paul van Hoeydonck is onze Vlaamse kunstenaar in de ruimte. De historische waarde van zijn beeldje op de maan kan nauwelijks worden overschat, en vooral: het past volledig in zijn gehele oeuvre, dat het avontuur van de mens in de ruimte als centrale thema heeft.

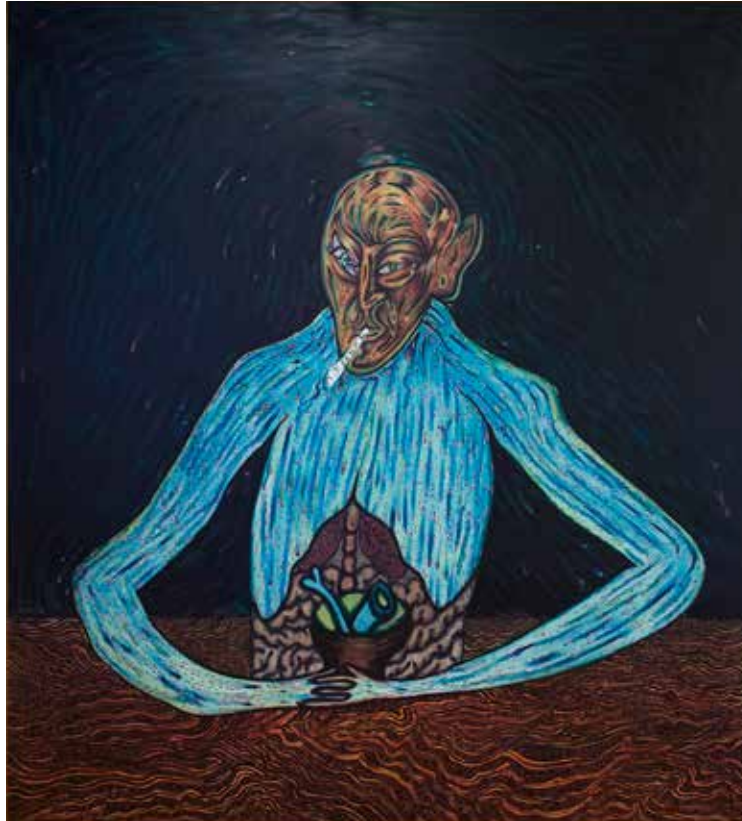
De waarde en het belang van de replica's, zoals die in het Vlaams Parlement, is vooral afhankelijk

van het totaal aantal exemplaren, en van de erkenning die de kunstenaar zelf geeft. In een handgeschreven brief verklaart Van Hoeydonck alvast uitdrukkelijk dat er slechts dertien gesigioneerde exemplaren gemaakt en verspreid zijn. En dat het exemplaar in het Vlaams Parlement daartoe behoort.

(zie ook nummers 12 en 13)

Vlaams Parlementsgebouw
Rik Wouterszaal

Man met vele eigenschappen – of de dichter in Nieuw Westerbork

1993

Olie op doek, 200 x 180 cm

De 'Man met vele eigenschappen' is de tegenpool van 'Der Mann ohne Eigenschaften' van de Oostenrijkse auteur Robert Musil. Ulrich, de hoofdfiguur uit de roman, slaagt er niet in om politiek stelling te kiezen of om een ideologie aan te hangen of te verwerpen. Voor Pjeroo Roobjee ligt dat anders: in zijn schilderij bestaat er geen twijfel over de ideologie die moet bestreden worden: het fascisme.

De tweede titel van het werk 'De dichter in Nieuw Westerbork' maakt dat nog duidelijker. Die

verwijst naar het bekendste concentratiekamp in Nederland. De uitgemergelde figuur met zijn blootliggende ingewanden lijkt een slachtoffer van de experimenteerdrijf van de sadistische dokter Mengele. En op de sigaret die hij rookt lees je *Signal*, de naam van de propagandakrant van de nazi's. Op het tafelblad onderaan staan namen van concentratiekampen, even zoveel verwijzingen naar een gruwelijke periode in onze Europese geschiedenis.

In het parlement van de Duitse deelstaat Rheinland-Pfalz hangt het opschrift: *Wer in der Demokratie einschläft, wacht in der Tyrannei auf*. Wie in de democratie inslaapt, wordt wakker in de tirannie. Zo worden volksvertegenwoordigers en bezoekers er voortdurend aan herinnerd dat de democratie als maatschappijmodel niet voor de hand ligt, niet vanzelfsprekend is.

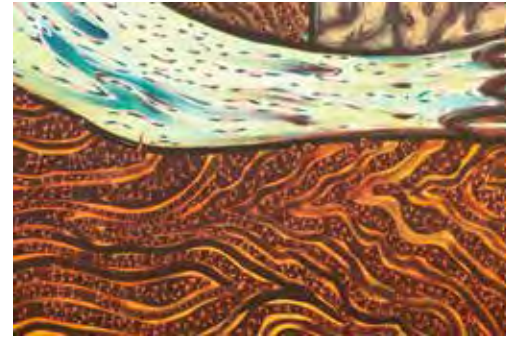
In het Vlaams Parlement wordt die waarschuwing verbeeld in het schilderij van Pjeroo Roobjee. Hij maakt duidelijk dat de ophefing van de democratie niet leidt tot een mooiere wereld, integendeel: tirannie of fascisme maken de mens en de wereld lelijk. Bij dit inzicht wil het schilderij even stilstaan, in het huis van de democratie, hoe onvolmaakt die ook moge zijn.

Pjeroo Roobjee (Dirk De Vilder)

° Gent, 1945

Woont en werkt in Ellezelles

Pjeroo Roobjee is een veelzijdig man, hij beoefent nagenoeg alle kunstvormen. Hij is schilder, tekenaar en graficus, dichter, romanschrijver en theaterauteur, zelfs entertainer en zanger. Voor zijn onderwerpen put hij gulzig uit de recente cultuurgeschiede-

nis. Van daaruit creëert hij een wereld die nog het best als barok kan worden omschreven: overdadig, op het schreeuwerige af, en barstensvol hevige emoties. De felle kleuren die hij doorgaans gebruikt leunen aan bij de Cobra-beweging, maar Roobjee voegt er donkerte aan toe: het diepe bruin van de expressionisten, het bijna zwart van de achtergrond.

Vlaams Parlementgebouw
2^e verdieping

**Joshua Tree – love
yourself, so you can
love somebody else**

1995

*mixed media: 2 foto's, neon op
spiegel*

*foto's 2x (120 cm x 180 cm),
neon 400 cm x 25 cm*

Dit kunstwerk omringt de commissiezaal. Het bestaat uit twee foto's van de kunstenares bij een Joshua Tree, en een spiegelwand

met in groene neonletters de tekst *'love yourself, so you can love somebody else'*. Vertessen nam deze foto's in de Amerikaanse staat Arizona, maar het zijn geen toevallige snapshots. De kunstenares houdt ervan de werkelijkheid min of meer te ensce- neren. Zo bouwt ze zorgvuldig aan een nieuw en vervreemdend spanningsveld, met enerzijds haar gekunstelde pose en kledij en anderzijds de spontane sfeer van een vakantiekiekie.

Dit kunstwerk lijkt over de kun- stenares te gaan, het oogt mis- schien zelfs wat narcistisch maar dat is het niet. Want ook de toeschouwer, de persoon die in deze zaal luistert of spreekt, wordt in het kunstwerk betrokken. Ieder- een ziet zichzelf gereflecteerd in de spiegel en wordt zo gevat door de woorden die er oplichten *'love yourself, so you can love some-*

body else'. Die slogan staat niet toevallig in de tweede persoon: de kunstenares zet de toeschouwer aan tot zelfreflectie, en formuleert meteen een subtiele replek op het idee dat haar werk zelfingenomen zou zijn. Misschien zijn de woor- den zelfs een verre boodschap aan de parlementsleden die hier voortdurend met elkaar vergade- ren en overleggen.

In de commissiezaal hiernaast hangt eveneens een installatie van Vertessen. Niet alleen door hun architectuur en hun functie, maar ook door hun kunst vormen deze twee zalen een hecht duo. Net als ooit Quinten Metsys en zijn leerling Hans Memling.

Liliane Vertessen

° Leopoldsburg, 1953

Woont en werkt in Leopoldsburg

Vertessen ging eerst naar de kunstacademie en studeerde na-

dien voor regieassistente. Sinds- dien toont ze zichzelf liefst in aller- hande geregisseerde settings. Dikwijls creëert ze daarbij een gla- moureuse erotische context, met naaldhakken en schaarse kledij, met attributen als pluimen, pluche en een zweepje. Ook neonlicht in felle kleuren past in die sfeer. Het duikt vaak op, tot in het Vlaams Parlement toe.

Doorheen haar hele oeuvre ont- staat op die wijze een soort film met de kunstenares zelf als rode draad. De zelfportretten staan centraal, het werk is autobiogra- fisch, maar de toeschouwer ziet alleen de rol die Vertessen speelt. Zij bepaalt wat de kijker te zien krijgt, haar ware ik geeft ze niet prijs.

(zie ook nummer 17)

Nooit hetzelfde, altijd anders,

1995

mixed media: 2 foto's op metaal en neon

*foto's 7 x (75 cm x 125 cm), neon
60 cm x 112 cm*

Andermaal een kunstwerk dat een hele commissiezaal omringt. Aan de ene zijde zien we zelfportretten op email, in verschillende kleurtonen gepresenteerd: rood, zwart, wit en blauw. Aan de andere zijde een volledig spiegelende wand met als opschrift 'NOOIT hetzelfde, altijd ANDERS', uitgevoerd in witte en rode neonletters.

Liliane Vertessen houdt van zelfportretten. Maar telkens plaatst ze zichzelf in een andere inscenering. Nooit hetzelfde, altijd anders. Op het eerste gezicht lijken de situaties inderdaad anders,

maar we zien wel telkens dezelfde persoon. Of toch niet, want de kunstenaar geeft zich niet bloot, ze verbergt haar ware gelaat achter een donkere pilootbril met bijhorende kepie. De spanning tussen anders en hetzelfde zit ook in de neonletters tegenover de portretten. In de normale leesrichting lees je 'NOOIT hetzelfde, ALTIJD anders'. Wie zich laat leiden door lettertype of kleur ontdekt een heel andere boodschap: 'NOOIT ANDERS, altijd hetzelfde'.

Het lijkt een existentiële vraag voor wie hier langskomt of rond de vergadertafel zit. Een filosofische reflectie op het leven in het algemeen en op de parlementaire werkzaamheden in het bijzonder. Wat is hier nooit anders, wat is hier altijd hetzelfde.

Liliane Vertessen

° Leopoldsburg, 1952

Woont en werkt in Leopoldsburg

De constante bij alle foto's uit haar oeuvre is dat je de ware Liliane Vertessen nooit te zien krijgt, telkens meet ze zichzelf een andere rol aan. Omdat de kunstenaar niet haar innerlijk, maar slechts haar veranderende uiterlijk prijsgeeft, ligt de klemtoon telkens op wie en wat ze uitbeeldt of insceneert. De inscenering is telkens anders, de actrice blijft dezelfde.

(zie ook nummer 16)

Brandt

2011
gepatineerd brons en houtskool,
133 cm

Het personage Brandt schuurt met zijn hoofd tegen de wand en laat een spoor van houtskool na, zijn hoofd wordt langzaam één met de muur. Brandt probeert zo zijn verleden uit te wissen, maar ongewild laat hij sporen na.

Voor dit werk liet de kunstenaar zich inspireren door de science-fictionroman *Fahrenheit 451* van auteur Ray Bradbury, in 1966 verfilmd door François Truffaut. De roman speelt zich af in de vierentwintigste eeuw. Boeken zijn dan verboden en worden systematisch verbrand door de brandmannen, televisie is de alomtegenwoordige vervanger. Maar een van de brandmannen, Guy Montag,

sluit zich aan bij een groep dissidenten die in het grootste geheim de boeken en hun verhalen willen bewaren, de zogenaamde boekmensen.

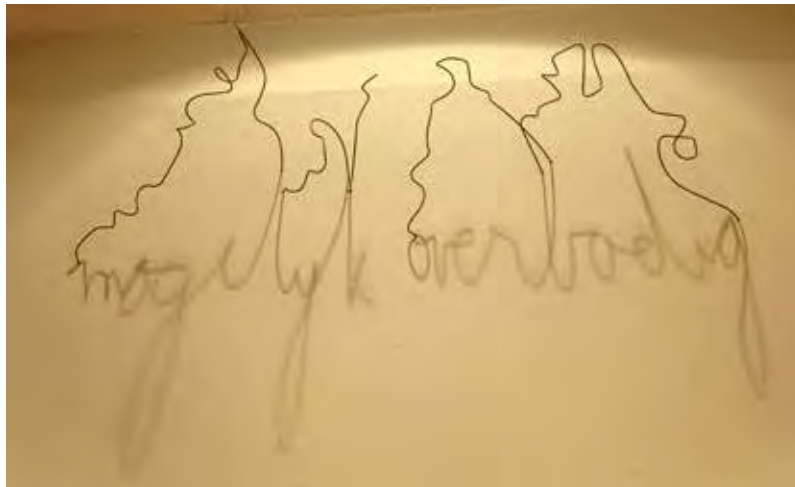
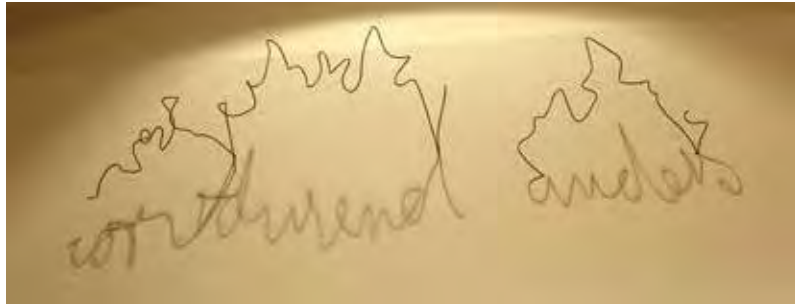
Het personage Brandt dat hier door Sofie Muller wordt gecreëerd is een soort alter ego van brandman Montag, maar er is een verschil: Brandts' rebellie is duidelijk zelfdestructief. Daarmee past dit personage naadloos in de biologerende maar bevreemdende wereld die de kunstenaar in haar oeuvre creëert, een wereld met figuren die refereren naar de contradicties en verwarrende gevoelens binnen één en dezelfde persoonlijkheid. Haar mensbeeld is niet eenduidig en net hierdoor zo fascinerend. *Brandt* is daar een treffende uiting van.

Sofie Muller

° Sint-Niklaas, 1974
Woont en werkt in Gent

Sofie Muller studeerde grafiek, schilderkunst en beeldhouwkunst aan de Koninklijke Academie van Antwerpen en aan Sint Lucas in Gent. Ze had talrijke solo- en groepstentoonstellingen in binnen- en buitenland.

Muller maakt beelden, installaties en tekeningen, en is duidelijk gefascineerd door lichamelijkeheid, sekse en transformatie. Doorgaans maakt ze daarvoor gebruik van een klassieke beeldtaal; veel van haar werken zijn van een pijnlijke, maar wel esthetische schoonheid. Motieven die telkens weer terugkeren zijn bloed, de vlinder en het kind. Onderhuids heerst er altijd een spanning waardoor de toeschouwer niet anders kan, dan zich vragen stellen. Wat, zo zegt Muller, de bedoeling is.

Er zijn zaken en er zijn bijzaken

1995

Messingdraad, licht en schaduw, 10 x (20 cm x 90 cm)

In dit kunstwerk gebruikt Eerdekens een wel zeer bijzondere materie: schaduw. Hij plooid messingdraad tot ogenschijnlijk betekenisloze vormen, maar als je het licht aansteekt verschijnen de schaduwen als herkenbare woorden op de muur. Zo wordt dit subtiele kunstwerk volledig afhankelijk van zijn context, de zaalverlichting. Nu eens is het werk aanwezig, dan weer gedeeltelijk afwezig en onleesbaar. Bij de meeste sculpturen is schaduw hoogstens een neveneffect. Hier is schaduw de essentie.

Wie de schaduwen leest ontdekt een aantal verrassende combinaties: *voortdurend anders, moge-*

lijk overbodig, kennelijk verborgen, zichtbaar versluisd, tijdelijk aanwezig, bepaald willekeurig, schijnbaar toevallig, mogelijk irreëel, opmerkelijk subtiel en nadrukkelijk afwezig. Het eerste woord van elk duo is meestal positief en voelt aan als een versterking van het adjectief dat erop volgt. Maar als je de woorden naast elkaar leest, spreken ze elkaar tegen: *zichtbaar versus versluisd, mogelijk versus irreëel, bepaald versus willekeurig.*

Het lijkt een onschuldig spel met tegengestelden, maar Eerdekens illustreert vooral de moeilijkheid om ideeën of waarnemingen in woorden te vatten. Volgens hem is het een misvatting dat taal een houvast zou bieden en de wereld beheersbaar maakt. Het is goed om daar af en toe bij stil te staan in een parlementaire vergaderzaal, die dient om ideeën via gesproken woorden te confronteren.

Fred Eerdekens

° Hasselt, 1951

Woont en werkt in Hasselt

Fred Eerdekens speelt graag met licht en taal, en vaak combineert hij die twee fundamentele aspecten van communicatie. Door met allerhande paradoxen te spelen verdiept hij zich in de zeer ambigue verhouding tussen die twee aspecten en de werkelijkheid.

Maar Eerdekens bezit de gave om alle filosofische en praktische ideeën over wezen en functioneren van betekenis te presenteren in visueel zeer aantrekkelijke kunstwerken. Opgetrokken uit licht, schaduw, materie en taal vormen ze een mooi kader om de ongreepbare wereld te benaderen.

(Zie ook nummer 3)

Zonder titel

1995

email op staalplaat

5 x (100 x 100 cm), 10 x (50 x 50 cm)

Vijftien kunstwerken van Paul Sochacki sieren de wanden rond

de ovale vergadertafel. Op de panelen vinden we variaties op de bekende psychiatrische vlektest van Hermann Rorschach. Die test moest het mogelijk maken om patiënten psychologisch te analyseren aan de hand van de associaties die hij of zij

met de vlekken verbindt. De vlekken zelf hebben geen eenduidige betekenis.

Sochacki koos voor de geëmailleerde glasplaat, een vrij ongebruikelijke techniek in de kunst, maar een die wel voor een zeer heldere glans zorgt. Het gebruikte materiaal is bovendien uiterst duurzaam, het trotseert de eeuwen. In het begin van de twintigste eeuw was dit de courante techniek bij sierlijke reclames als die van Coca Cola, Michelin, Dinky Toys of Spa Monopole.

In tegenstelling tot het duurzame email van het kunstwerk heeft de Rorschachtest zelf zijn beste tijd gehad, zeker als medisch diagnosemiddel. Toch blijft hij overeind als een unieke manifestatie van de relatie tussen een voorwerp en de perceptie ervan. Dankzij de subjectieve beleving van de waarnemer brengen Rorschach-

vlekken immers een oneindige waaier aan interpretaties teweeg. Precies daarin stemt deze aloude test overeen met wat de hedendaagse stromingen in filosofie en kunst ons proberen vertellen. Niet toevallig kreeg dit kunstproject geen titel, het zou de interpretatie verengen.

In de correspondentie die aan de plaatsing van het kunstwerk voorafging, verwijst Sochacki naar de link tussen zijn werk en de ruimte waarvoor het bestemd was. In deze commissiezaal worden parlementaire initiatieven of decreten in al hun facetten en vanuit alle mogelijke visies of politieke interpretaties, belicht en besproken. En net als in zijn kunstwerk, aldus de kunstenaar, speelt subjectiviteit ook daarbij een grote rol. Hij gaat ervan uit dat de confrontatie met de kunstzinnige vlekken de commissieleden zal

aanzetten tot nadenken, mogelijks zelfs zal inspireren tot creatieve gedachten en associaties.

Paul Sochacki

° Maasmechelen, 1956

Woont en werkt in Maasmechelen

Paul Sochacki studeerde fotografie en grafische vormgeving in Genk en is docent grafische vormgeving. Zijn CV vermeldt ook een korte mijnwerkerscarrière. Hij schildert, tekent, maakt installaties en fotografeert. Vaak is zijn werk doorspekt met subtiele, dubbelzinnige betekenissen en humor. Sinds enige tijd verkent hij ook de grenzen van de digitale fotografie. Sinds 1978 exposeert hij in binnen- en buitenland. Werk van hem is onder meer te vinden in het fotografiemuseum in Antwerpen en het provinciehuis in Hasselt.

Colofon

Auteur: Wilfried Van Vinckenroye

Fotografie: Tom Van Elst en Stefan De Wilde

Vormgeving: Karakters, Gent

Druk: Artoos, Kampenhout

Coördinatie: Kris Van den Bremt

Verantwoordelijke Uitgever: Julie Clément, directeur Communicatie, Informatie en Externe Relaties van het Vlaams Parlement

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten op de illustraties te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Wie echter meent nog rechten te kunnen doen gelden, kan zich tot de uitgever wenden.

Over de kunstcollectie van het Vlaams Parlement is ook het boek 'Hedendaagse kunst in het Vlaams Parlement: een selectie' verschenen. Wilfried Van Vinckenroye, april 2016. ISBN 978-90-74302-36-4. Wettelijk depotnummer D/2016/3933/007.

Wettelijk depot: D/2016/3933/9

www.vlaamsparlement.be